

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

ДОМАШНО НАСИЛИЕ ЗАКОНОВА РАМКА НА ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Емили Кюк, експерт, Съвет на Европа
гр.София, 2014 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

Хронология

ОБЩО ВЪВЕДЕНИЕ

1945 г.: принципът на равноправие между мъжете и жените е вписан в Устава на ООН

1946 г.: създаване на Комисия за положението на жената

1975 г.: провеждане на „година на жената“ по призив на ООН

1976-1985 г.: десетилетие на жената, обявено от Общото събрание на ООН за насърчаване на равенството

1979 г.: **Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW)**, влязла в сила през 1981 г.

1979 г.: Съветът на Европа създава Комитет за положението на жените, след което се създава Комитет за равенство между мъжете и жените, заменен през 1987 г. от Европейски комитет за равенство между мъжете и жените

1980 – 1985 – 1995 г.: Международни конференции за положението на жените

1984 г.: Интерамериканска конвенция от 1984 г. за предотвратяване, наказване и премахване на насилието срещу жените

1999 г.: **Факултативен протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените**, влязъл в сила през 2000 г.

2000 г.: извънредна сесия на Общото събрание на ООН „Жените през 2000 г.“

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Документи на Съвета на Европа:

Препоръка № R (79) 10 на Комитета на министрите към държавите членки относно жените мигранти

Препоръка № R (85) 2 на Комитета на министрите към държавите членки относно правната защита срещу дискриминация въз основа на пола

Препоръка № R (89) 1 на Комитета на министрите към държавите членки относно компенсациите след развод

Препоръка № R (90) 4 на Комитета на министрите към държавите членки относно премахването на езиковото общуване със сексуална насоченост

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Специални дейности относно насилието към жените:

- Трета европейска министерска конференция за равенството между жените и мъжете (1993 г.) : „Стратегии за премахване на насилието по отношение на жените в обществото: медии и други средства“
- Препоръка 1450 (2000) относно насилието срещу жените в Европа
- **Δ Δ Препоръка Rec (2002)5 на Комитета на министрите към държавите членки за защита на жените срещу насилие – 2002 г.**
- Варшавска среща на върха през 2005 г.
- Откриване на паневропейска кампания за борба срещу домашното насилие в Мадрид през 2006 и 2008 г.
- Създаване на „оперативна сила“

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Конвенция за предотвратяване и борба с насилието над жени и домашното насилие (Истанбулска конвенция)

Приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 7 април 2011 г.

Открита за подпис от държавите членки на 11 май 2011 г.

Десета ратификация от Андора през април 2014 г.

Влязла в сила на 1 август 2014 г.

Предмет на Конвенцията:

- 1) Превенция
- 2) Защита
- 3) Преследване
- 4) Наблюдение

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

СЪДЕБНА ПРАКТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Първи дела, заведени пред ЕСПЧ относно домашното насилие:

SW с/у Обединено кралство (№ 20166/92) 22 ноември 1995 г.

CR с/у Обединено кралство (№ 20190/92) 22 ноември 1995 г.

- Парадоксално заведени от мъже, според които принуждаване към полово сношение със съпруг не може да бъде квалифицирано като изнасилване

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

СЪДЕБНА ПРАКТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА (продължение)

Право на живот (член 2 от Европейската конвенция за ПЧ)

Kontrovà с/у Словакия (7510/04), 31 май 2007 г.

Oruz с/у Турция (33401/02), 9 юни 2009 г.

Забрана на изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отнасяне (член 3) – Позоваване на недостатъци при разследването на сигнали за домашно насилие :

E.M. с/у Румъния (№ 43994/05), 30 октомври 2012 г.

Valiulienė с/у Литва, 26 март 2013 г.

Позоваване на отказ на властите да предложат адекватна защита срещу домашно насилие

E.S. и други с/у Словакия (№ 8227/04), 15 септември 2009 г.

ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

СЪДЕБНА ПРАКТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА (продължение)

Позоваване на риска от подлагане на домашно насилие в случай на експулсиране

N. с/у Швеция (№ 23505/09), 20 юли 2010 г.

Право на зачитане на личния и семейния живот (член 8 от Конвенцията)

Отвеждане на дете с цел предпазването му от обстановка на насилие

У.С. с/у Обединено кралство (№ 4547/10), 13 март 2012 г.

Задължение на държавата да защитава физическата и психическата неприкосновеност на лицата

Вевасџа и С. с/у България (№ 71127/01), 12 юни 2008 г.

Забрана на дискриминацията (член 14 от Конвенцията)

Ориз с/у Турция (№ 33401/02), 9 юни 2009 г.